JACQUES CHIRAC

MONSIEURLEPRESIDENT

Στην πολιτική λέει ότι μπήκε «τυχαία». Ποιος; Αυτός που διατέλεσε επί 12 χρόνια πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας, υπήρξε για τέσσερα χρόνια πρωθυπουργός της χώρας και επί σχεδόν δύο δεκαετίες δήμαρχος του Παρισιού! «Η πολιτική δεν είναι πόλεμος, αλλά του μοιάζει» λέει πάλι ο ίδιος. Αυτός που υπερασπίζεται σε κάθε του στιγμή, πολύ περισσότερο τώρα, το ευρωπαϊκό όνειρο, και που είπε «όχι» στον πόλεμο του Ιράκ. Ήδια πολιτική τον κατέταξε στη Δεξιά. Αυτόν που σε κάθε αποστροφή του λόγου του καταγγέλλει τον υπερφιλελευθερισμό του καπιταλισμού. Ο Ζακ Σιράκ, στα 78 του χρόνια, ανοίγει το γραφείο του στο BHMagazino για μια σπάνια συζήτηση σχετικά με το μέλλον της Ευρώπης, την ελληνική κρίση, την πορεία του και την πηγή έμπνευσής του.

Συνέντευξη στον Γιώργο Αρχιμανδρίτη, φωτογραφίες: Fred Aufray. »

Παρίσι. Στον δεύτερο όροφο ενός πολυτελούς κτιρίου δίπλα στο γαλλικό κοινοβούλιο, ο πρώην πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας Ζακ Σιράκ με υποδέχεται στο ίδρυμα που φέρει το όνομά του και το οποίο αποτελεί το επίκεντρο των δραστηριοτήτων του από το 2008, έναν χρόνο μετά την αποχώρησή του από την προεδρία και την πολιτική ζωή. Μεγαλοπρεπής, με την αύρα των μεγάλων ανδρών που σημάδεψαν τη διεθνή πολιτική πραγματικότητα των τελευταίων δεκαετιών, ο πιο δημοφιλής και αγαπητός, σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις, γάλλος πολιτικός διατηρεί ανέπαφη την προσήνεια αλλά και τη συστολή που ανέκαθεν τον χαρακτήριζαν. Μετά την έκδοση του πρώτου τόμου της αυτοβιογραφίας του από τον οίκο Robert Laffont το 2009 και πριν από την έκδοση του πολυαναμενόμενου δεύτερου τόμου μέσα στο 2011, ο Ζακ Σιράκ δέχεται να κάνει μια σπάνια και εκτεταμένη συζήτηση για τα πρώτα του βήματα στην πολιτική, τις προσωπικότητες που τον ενέπνευσαν, τις σημαντικότερες πολιτικές του μάχες, την οικονομική κρίση, τη διαφορά μεταξύ γαλλικού και αγγλοσαξονικού οικονομικού μοντέλου, το μέλλον της Ευρώπης, τις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης, τη σημασία του οράματος του Ντε Γκωλ για τη (σημερινή) Γαλλία, το ίδρυμά του, τον Γκαίτε και την Ελλάδα.

Κύριε πρόεδρε, έχετε πει ότι εισήλθατε στην πολιτική τυχαία και ότι ουσιαστικά σας το επέβαλαν. Ποιες ήταν οι αρχές στις οποίες βασίστηκε η πολιτική σας παιδεία; «Μεγάλωσα σε μια οικογένεια βαθιά δημοκρατική, η οποία πίστευε στις αρχές που διέπουν τη Γαλλική Δημοκρατία και ιδιαίτερα τον λαϊκό χαρακτήρα της, δηλαδή τον διαχωρισμό του Κράτους από την Εκκλησία. Αυτό το οικογενειακό πλαίσιο διαμόρφωσε τον τρόπο σκέψης μου. Πρέπει μάλιστα να πω ότι η πολιτική δεν αποτελούσε μέρος των σχεδίων που έκανα για τη ζωή μου. Τυχαία ασχολήθηκα με την πολιτική και μέσα από την επαφή μου με ανθρώπους ξεχωριστούς τους οποίους υπηρέτησα. Είχα την τύχη να συναναστραφώ τον στρατηγό Ντε Γκωλ και τον Ζορζ Πομπιντού, αυτές τις δύο μεγάλες εθνικές μορφές που σημάδεψαν την Ιστορία της Γαλλίας. Και, κυρίως, είχα το τεράστιο προνόμιο να έχω την εμπιστοσύνη τους. Για τον Ντε Γκωλ έτρεφα απεριόριστο θαυμασμό. Με τον Πομπιντού η σχέση μας ήταν διαφορετική. Ήταν μια σχέση προσωπική. Ο Πομπιντού ήταν σπάνιος άνθρωπος, πολύ καλλιεργημένος και αγαπούσε πολύ τη γη. Αν ο στρατηγός Ντε Γκωλ είχε ένα συγκεκριμένο όραμα για τη Γαλλία, ο Ζορζ Πομπιντού είχε ένα συγκεκριμένο όραμα για τους Γάλλους. Ο Πομπιντού συνέχισε το έργο του Ντε Γκωλ, εκσυγχρονίζοντας παράλληλα τη Γαλλία σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο».

Στην αυτοβιογραφία σας λέτε ότι «η πολιτική δεν είναι πόλεμος, αλλά του μοιάζει». Ποιες από τις πολιτικές σας μάχες θεωρείτε σημαντικότερες στην πορεία σας; «Η πολιτική δεν είναι πόλεμος. Αλλά, πιστέψτε με, είναι πολύ δύσκολη. Αυτό είναι σαφές. Αλλά η ουσία της πολιτικής πράξης είναι να υπηρετείς, να ενεργείς για τη μεγαλοσύνη της χώρας σου και για τη βελτίωση της ζωής των συμπολιτών σου, ιδιαίτερα των πιο ευάλωτων. Τα γεγονότα του Μάη του '68, για παράδειγμα, θα αποτελούν για πάντα μια σημαντική στιγμή της πολιτικής μου ζωής. Την περίοδο εκείνη χρειάστηκε να κάνω δύσκολες διαπραγματεύσεις, οι οποίες οδήγησαν στις περίφημες συμφωνίες της Γκρενέλ. Συμμετείχα εκ των έσω σε μία από εκείνες τις ιστορικές στιγμές που μπορούν να ανατρέψουν τα πάντα. Με τον Μάη του '68 η γαλλική κοινωνία εισήλθε σε μια νέα εποχή».

Ο Ρισελιέ έλεγε στον Λουδοβίκο ΙΓ΄ ότι κάποια στιγμή η εξουσία απαιτεί από κάθε πολιτικό να ξέρει να παραιτείται από τα «αισθήματα των ιδιωτών» και πρόσθετε: «Να αυτοακρωτηριάζεται, να αποχωρίζεται συνειδητά ένα κομμάτι του εαυτού του». Εσείς αισθάνεστε ότι θυσιάσατε ένα μέρος της προσωπικής σας ή οικογενειακής σας ζωής στον βωμό της πολιτικής; «Σίγουρα. Το να υπηρετείς τη χώρα σου προϋποθέτει ολοκληρωτική αφοσίωση. Και πιο πολύ από όλους υποφέρουν οι πιο κοντινοί σου άνθρωποι. Στο βιβλίο αυτό κάνω μια αναδρομή στις σημαντικότερες στιγμές της ζωής μου και αποτίνω φόρο τιμής στα κοντινά μου πρόσωπα, όπως ο παππούς μου, καθώς και σε όλους όσοι με ενέπνευσαν. Για να τιμήσω επίσης τη σύζυγό μου, την Μπερναντέτ, και τις κόρες μου, τη Λοράνς και την Κλοντ, που που με στήριξαν, με βοήθησαν και μου συμπαραστάθηκαν και στις οποίες θέλω να πω ότι η παρουσία τους μου είναι απαραίτητη».

Στο βιβλίο αναφέρεστε εκτενώς στην Ευρώπη και λέτε πως είστε Ευρωπαίος «από λογική και όχι από πάθος». Ποια είναι η γενικότερη άποψή σας για το ευρωπαϊκό οικοδόμημα; «Ημουν πάντα αντίθετος σε μια Ευρώπη απομακρυσμένη από τον λαό, μια Ευρώπη πολύ τεχνοκρατική, οπαδό της διευθυνόμενης οικονομίας. Και πάντα αναλάμβανα τις ευθύνες μου στα σημαντικά στάδια της πορείας της. Ημουν πρωθυπουργός την εποχή της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης και στήριξα το δημοψήφισμα για τη Συνθήκη του Μάαστριχτ. Η Ευρώπη είναι μια πρόοδος εκπληκτική. Είναι ένας παράγοντας ειρήνης, σταθερότητας, οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής ανάπτυξης. Αλλά πρέπει να τη χτίζουμε καθημερινά. Δεν είναι κάτι δεδομένο, ούτε κάτι αυτονόητο. Η κάθε γενιά πρέπει να είναι ο θεματοφύλακας αυτού του οράματος. Και να αισθάνεται υπεύθυνη για αυτό».

Συχνά οι επιμέρους ταυτότητες των λαών της Ευρώπης υπερισχύουν του αισθήματος ότι αποτελούμε μέλη της ευρωπαϊκής οικογένειας. Πολλοί μάλιστα θεωρούν την Ευρώπη αντίθετη με τα συμφέροντα της χώρας τους. Τα πράγματα είναι όντως έτσι ή απλώς η διαπαιδαγώγηση των ευρωπαίων πολιτών είναι ελλιπής; «Επαναλαμβάνω ότι το χτίσιμο της Ευρώπης αποτελεί μια αναγκαιότητα και ότι πρόκειται για μια διαδικασία μακρά και δύσκολη. Ηδη έχουμε διανύσει πολύ μεγάλη απόσταση. Μετά τους πολέμους που μας δίχασαν, φροντίσαμε να ριζώσουν στην ήπειρό μας η ειρήνη και η δημοκρατία. Αυτό τα λέει όλα. Μιλάτε για εθνικές ταυτότητες. Μα η ποικιλία των πολιτικών, πολιτισμικών και γλωσσολογικών μας παραδόσεων είναι ένα από τα δυνατά σημεία της ένωσής μας. Δεν μπορεί κανείς να πει ότι από τη μία πλευρά έχουμε αυτούς που υπερασπίζονται την εθνική κυριαρχία και από την άλλη εκείνους που την ξεπουλούν. Βέβαια πρέπει, χωρίς καμία αμφιβολία, να διαπαιδαγωγούμε τους ευρωπαίους πολίτες, ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσης. Οποια όμως και αν είναι τα προβλήματα, είμαι πεπεισμένος ότι κινούμαστε προς την κατεύθυνση της Ιστορίας».

Η «ελληνική κρίση» απασχόλησε πρό- »

«Η Ευρώπη είναι μια πρόοδος εκπληκτική. Είναι ένας παράγοντας ειρήνης, οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής ανάπτυξης. Αλλά πρέπει να τη χτίζουμε καθημερινά. Δεν είναι κάτι δεδομένο, ούτε κάτι αυτονόητο. Η κάθε γενιά πρέπει να είναι ο θεματοφύλακας αυτού του οράματος»

«Δεν ξέρω αν η αγάπη μου για την τέχνη με καθοδήγησε στις πολιτικές επιλογές μου. Το σίγουρο πάντως είναι ότι συνέβαλε στο να σχηματίσω την πεποίθηση ότι όλες οι κουλτούρες και όλοι οι πολιτισμοί είναι ισάξιοι»

σφατα τους ιθύνοντες, αλλά και τους λαούς της Ευρώπης. Κατά τη γνώμη σας, πρόκειται για μια κρίση καθαρά οικονομική ή δηλωτική κάποιων αδυναμιών του ευρωπαϊκού οικοδομήματος; «Οπως όλοι οι βίαιοι κλυδωνισμοί που αντιμετώπισε η Ευρώπη από την εποχή της σύστασής της, η σοβαρή κρίση στην Ελλάδα πρέπει να μας κάνει να σκεφτούμε. Και να αντιδράσουμε. Να αντιδράσουμε κατ' αρχάς δείχνοντας έμπρακτα τη συμπαράστασή μας στην αγαπημένη αυτή χώρα, στην οποία η δυτική σκέψη οφείλει τόσο πολλά. Είναι πολύ σημαντικό να δρούμε πάντα συντονισμένα και να ενεργοποιούμε τους μηχανισμούς που διαθέτουμε. Πρέπει επίσης να σκεφτούμε τι σημαίνει μια τέτοια κρίση για το μέλλον του ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Σήμερα βλέπουμε καθαρά ότι έχει ανοίξει ένας διάλογος για να βρεθούν οι τρόποι και τα μέσα που θα επιτρέψουν στους Ευρωπαίους, αν όχι να προλάβουν, τουλάχιστον να είναι έτοιμοι να αντιμετωπίσουν όσο το δυνατόν καλύτερα τις συνέπειες της παγκοσμιοποίησης. Γιατί η παγκοσμιοποίηση μπορεί να κλονίσει κάθε είδους ισορροπία και όχι μόνο την οικονομική. Σε έναν κόσμο που έχει γίνει πολυπολικός, δημιουργείται μια νέα ισορροπία πολιτικών δυνάμεων. Η ήπειρός μας, ιδιαίτερα μέσα από την οικονομική και την εμπορική της δύναμη, διατηρεί ασφαλώς άθικτη την επιρροή της. Αλλά η Ευρώπη είναι επίσης – και θα έλεγα προπάντων – ένας χώρος ειρήνης, ελευθερίας και δημοκρατίας. Πρέπει να είμαστε υπερήφανοι για αυτό και να δηλώνουμε τις αξίες που έδωσαν στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα αυτήν την υπέροχη δύναμη έλξης που έχει μέχρι σήμερα».

Και όσον αφορά την οικονομία δηλώνετε την αναλλοίωτη πίστη σας στο μοντέλο μιας ανθρωπιστικής οικονομίας. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του μοντέλου αυτού, το οποίο θα έπρεπε να εφαρμοστεί για να διορθωθούν τα σφάλματα που παρατηρούμε σήμερα; «Ξέρετε, πιστεύω βαθιά στην ορθότητα, στη δύναμη και στον επίκαιρο χαρακτήρα του "γαλλικού μοντέλου", ενός μοντέλου που συχνά αποδοκιμάζεται, αλλά συνδυάζει κοινωνική προστασία, παρουσία του κράτους και οικονομικό δυναμισμό. Και στη σημερινή κρίση το μοντέλο αυτό αποδεικνύεται πολύ πιο προστατευτικό και στέρεο από το αγγλοσαξονικό».

Σήμερα η παρουσία αναπτυσσόμενων χωρών όπως η Κίνα ή η Ινδία στην παγκόσμια σκακιέρα γίνεται όλο και πιο έντονη. Πολλοί είναι εκείνοι που ανησυχούν για το γεγονός ότι ο κόσμος αλλάζει. Δίκαια φοβούνται; «Η μεγάλη ανάπτυξη της Ασίας γενικότερα, και ιδιαίτερα της Κίνας, αλλά και της Ινδίας, της Βραζιλίας και πολλών άλλων χωρών, αποτελεί αναπόφευκτο δεδομένο του σημερινού κόσμου. Το δεδομένο αυτό αλλάζει την ισορροπία δυνάμεων μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών, της Ευρώπης και της Ασίας. Αυτή είναι η πολυπολικότητα που ανέφερα προηγουμένως. Αλλά, για να απαντήσω και στο ερώτημά σας, δεν πρέπει καθόλου να τη φοβόμαστε. Πρέπει να προσαρμοστούμε σε αυτήν. Ανέκαθεν θεωρούσα αναγκαία την παρουσία και τη συνεργασία των αναπτυσσόμενων χωρών. Γι' αυτό άλλωστε το 1996 είχα υπερασπιστεί την είσοδο της Ρωσίας στο G7, που έγινε έτσι G8. Και το 2004 στο Εβιάν κάλεσα την Κίνα, τη Βραζιλία και την Ινδία. Σήμερα μιλάμε πια για G20. Αυτή η εξέλιξη δεν μπορεί παρά να με χαροποιεί».

Ποιες είναι σήμερα οι προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης; «Η κρίση που κλονίζει τον σημερινό κόσμο είναι συνολική. Πρόκειται για μια κρίση χωρίς προηγούμενο, που έρχεται να τιμωρήσει τις καταχρήσεις ενός υπερφιλελεύθερου καπιταλισμού, τον οποίο ποτέ δεν έπαψα να καταγγέλλω. Για να αντιμετωπιστεί η κατάσταση αυτή πρέπει ο άνθρωπος να ξαναγίνει ο πυρήνας του συστήματος. Ο άνθρωπος και όχι οι αγορές. Είναι ένα διακύβευμα ουσιαστικό για την παγκόσμια ισορροπία. Η παγκοσμιοποίηση πρέπει επειγόντως να εξανθρωπιστεί και να ρυθμιστεί. Χαιρετίζω, από αυτήν την άποψη, τις προόδους που έγιναν στο πλαίσιο του G20. Μπορούμε να φέρουμε νέες λύσεις στα πρωτοφανών διαστάσεων προβλήματα που αντιμετωπίζουμε, στηριζόμενοι κυρίως σε καινοτόμα μέσα οικονομικής ενίσχυσης της ανάπτυξης. Αυτό ας πούμε αρχίσαμε να κάνουμε από το 2006 με τον φίλο μου, τον πρόεδρο Λούλα, εισάγοντας στα αεροπορικά εισιτήρια έναν φόρο που επιτρέπει να εξασφαλιστούν σημαντικοί πόροι για την καταπολέμηση του AIDS, της φυματίωσης και της ελονοσίας».

Ποια είναι η ευθύνη των δυτικών χωρών (των λεγόμενων χωρών του Βορρά) για την κατάσταση που επικρατεί στις χώρες του Νότου; Εχουμε ένα ηθικό χρέος προς αυτές; «Αυτό είναι ένα πολύ σοβαρό ζήτημα που πάντα με απασχολούσε. Εχουμε συνολική ευθύνη απέναντι στην ανθρωπότητα που υποφέρει. Η μοίρα μας είναι συνδεδεμένη με τη μοίρα των πιο φτωχών χωρών. Μπορεί ο υπόλοιπος κόσμος να εξαρτάται από τη δική μας ευημερία, αλλά η απογείωση των πιο εύθραυστων οικονομιών, ιδιαίτερα των αφρικανικών χωρών, δεν μπορεί παρά να είναι κέρδος για εμάς. Για τους λόγους αυτούς πρότεινα το 2002 στο Γιοχάνεσμπουργκ τη σύναψη μιας "παγκόσμιας συμμαχίας για την αειφόρο ανάπτυξη". Η σημερινή κρίση μάς επιβάλλει να στρέψουμε ακόμη περισσότερο την προσοχή μας προς τις πιο φτωχές χώρες. Και αν, για παράδειγμα, συνδυάσουμε πρωτότυπους μηχανισμούς χρηματοδότησης και διεθνή αλληλεγγύη, οι στόχοι της χιλιετίας θα επιτευχθούν».

Η γεωργία, που πάντα θεωρούσατε ένα από τα δυνατά σημεία της γαλλικής οικονομίας, θα μπορούσε να αποτελέσει λύση για τα ζητήματα της επισιτιστικής εξάρτησης, των μεγάλων λιμών, της συνεργασίας Βορρά - Νότου ή της ανάπτυξης των φτωχότερων χωρών; «Οντως, από πολύ νωρίς στην καριέρα μου, στην ουσία από το 1973 όταν ήμουν υπουργός Γεωργίας, θεώρησα πολύ σημαντικό να αποδείξω ότι μια περιοριστική γεωργική πολιτική θα οδηγούσε σε μια επισιτιστική κρίση, τη στιγμή που ο παγκόσμιος πληθυσμός αυξάνεται δραματικά. Η πείνα είναι ένα δράμα αναξιοπρεπές και η κατάσταση ολοένα επιδεινώνεται. Πέρα λοιπόν από οποιοδήποτε άλλο μέτρο είναι επιτακτική ανάγκη να επαναπροσδιοριστεί η θέση της γεωργικής παραγωγής στην παγκόσμια οικονομία. Αυτό σημαίνει αύξηση των καλλιεργήσιμων εκτάσεων – κυρίως στην Αφρική και στη Λατινική Αμερική – και αύξηση των επενδύσεων στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή. Πρέπει επίσης να μας απασχολήσει σοβαρά το ζήτημα των υδάτινων πόρων και να συνειδητοποιήσουμε τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στην κακή διατροφή και στις κλιματικές αλλαγές».

Αναφερόμενος στο περιβάλλον σε μια δημόσια ομιλία σας, έχετε πει: «Το σπί- »

Ο Ζακ Σιράκ στο γραφείο του με τον συνεργάτη του BHMagazino Γιώργο Αρχιμανδρίτη.

τι μας καίγεται και εμείς κοιτάζουμε αλλού. Κανείς δεν μπορεί να πει ότι δεν ήξερε. Πρέπει να προσέξουμε ώστε ο 21ος αιώνας να μη γίνει για τις μελλοντικές γενιές ο αιώνας του εγκλήματος που θα έχει διαπράξει η ανθρωπότητα εις βάρος της ζωής». Εχουν γίνει πρόοδοι στον τομέα αυτόν; Πώς μπορούν να διασφαλιστούν; «Κοιτάξτε, κατ' αρχάς είμαι ιδιαίτερα ευτυχής για τη συνειδητοποίηση των περιβαλλοντικών θεμάτων που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια. Χάρη στη δουλειά των ειδικών, χάρη στον αγώνα μεγάλων προσωπικοτήτων, όπως του πρώην αντιπροέδρου των ΗΠΑ Αλ Γκορ, χάρη στην εκστρατεία ευαισθητοποίησης που κάνουν πολύ σημαντικοί άνθρωποι, όπως ο Νικολά Υλό και ο Γιαν Αρτίς-Μπερτράν εδώ στη Γαλλία, ο κόσμος έχει καταλάβει ότι ο κίνδυνος είναι πραγματικός και ότι υπάρχει επείγουσα ανάγκη αντιμετώπισης του προβλήματος. Τα κράτη πρέπει να λάβουν υπόψη τους την κλιματική και περιβαλλοντική κρίση που απειλεί το μέλλον του πλανήτη μας και να πάρουν τα απαραίτητα μέτρα, ακόμη και τα πιο δραστικά. Αλλά οι προσπάθειες αυτές πρέπει να γίνουν από όλους. Πρέπει οπωσδήποτε να βρεθεί κάποια ισορροπία ανάμεσα στην πραγματικότητα αυτή και στην επιτακτική ανάγκη ανάπτυξης, ιδιαίτερα των χωρών του Νότου. Πρέπει να βρούμε ένα νέο μοντέλο αειφόρου ανάπτυξης, να αλλάξουμε συμπεριφορά και κάθε φορά που παίρνουμε μια πολιτική απόφαση να υπολογίζουμε τον αντίκτυπο που θα έχει για το περιβάλλον. Στη Γαλλία, για παράδειγμα, έκανα αναθεώρηση του συντάγματος για να συμπεριληφθεί σε αυτό μία περιβαλλοντική Χάρτα που αναγνωρίζει την αρχή της λήψης προστατευτικών μέτρων στον τομέα αυτόν».

Στο γενικότερο όραμα που είχατε για τη Γαλλία ως πρόεδρος της Δημοκρατίας, ποια είναι τα σημεία στα οποία πετύχατε και ποια εκείνα στα οποία ίσως να έχετε αποτύχει; «Ξέρετε, ποτέ δεν υπήρξα άνθρωπος των απολογισμών. Πάντα προτιμούσα να κοιτάζω μπροστά. Αν έπρεπε όμως να αναφέρω μια αρχή στην οποία έμεινα πιστός καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας μου, αυτή θα ήταν ο σεβασμός προς τον άλλον, ο σεβασμός στη δικαιοσύνη, η ανοχή. Και απόλυτα πιστός στο πνεύμα αυτό, πολέμησα την άκρα Δεξιά και αρνήθηκα την ανάμειξη της Γαλλίας στον πόλεμο του Ιράκ».

Το πνεύμα και η παράδοση του Ντε Γκωλ συνεχίζουν να αποτελούν βασική αναφορά για τη σημερινή δημόσια ζωή στη Γαλλία; «Βεβαίως! Ξέρετε, ο "γκωλισμός" δεν είναι δόγμα, δεν είναι ιδεολογία. Είναι μια στάση ζωής, σύμφωνα με την οποία δεν πρέπει να θεωρείς τίποτε οριστικά κεκτημένο, αλλά και τίποτε οριστικά χαμένο. Να καταλαβαίνεις ότι ο αγώνας, η ενότητα και η αλληλεγγύη μπορούν να αλλάξουν το πεπρωμένο ενός έθνους. Να αρνείσαι τον κομφορμισμό και την παραίτηση. Να πολεμάς για να ανακαλύπτεις καινούργιους δρόμους. Να είσαι πάνω από κάθε είδους διαχωρισμούς, πάνω από κόμματα και να έχεις πάντα στο μυαλό σου ότι η Γαλλία έχει ένα ιδιαίτερο μήνυμα να μεταδώσει στον κόσμο: το μήνυμα της δικαιοσύνης, του ανθρωπισμού, της πολλαπλής αμοιβαιότητας. Αυτές είναι οι αρχές που καθιστούν τον "γκωλισμό" πάντα επίκαιρο».

Το 2008 δημιουργήσατε το Ιδρυμα Σιράκ. Θα μπορούσε να πει κανείς ότι πρόκειται για προέκταση της πολιτικής σας δράσης και ότι τα θέματα με τα οποία ασχολείται, δηλαδή η ειρήνη, ο διάλογος των πολιτισμών και η προστασία του πλανήτη, συνοψίζουν τελικά τις πιο ουσιαστικές σας ανησυχίες; «Απολύτως. Οταν εγκατέλειψα την προεδρία της Δημοκρατίας, είπα στους Γάλλους ότι ήθελα να "υπηρετήσω διαφορετικά". Το ίδρυμά μου είναι ένα σύγχρονο και δυναμικό εργαλείο μέσα από το οποίο συνεχίζω να ασχολούμαι με όλα αυτά στα οποία πίστεψα σε όλη μου τη ζωή. Μέσα από τις δράσεις μας, προσπαθούμε να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις για μια παγκόσμια ειρήνη που θα διαρκεί, μια αειφόρο ειρήνη για το μέλλον. Οι δράσεις αυτές είναι ο αγώνας για την πρόσβαση στο νερό, ο αγώνας ενάντια στην αποψίλωση των δασών και στη μετατροπή εύφορων εδαφών σε έρημο, ο αγώνας για τη διάσωση των γλωσσών και των πολιτισμών που απειλούνται με εξαφάνιση, ο αγώνας για την πρόσβαση σε φάρμακα ποιότητας. Εφέτος, για παράδειγμα, στην Αφρική, και συγκεκριμένα στο Κοτονού, απευθύναμε ένα κάλεσμα ενάντια στα ψεύτικα φάρμακα. Το κάλεσμα αυτό έχει ήδη υπογραφεί από πολλούς αρχηγούς κρατών και έλαβε τη στήριξη του Διεθνούς Οργανισμού Υγείας και του Διεθνούς Οργανισμού Τελωνείων. Το ίδρυμα έχει επίσης θεσπίσει ένα βραβείο για την πρόληψη των πολέμων».

Πολύ νωρίς αρχίσατε να καλλιεργείτε έναν «μυστικό κήπο» με βιβλία τέχνης και ποιητικές συλλογές. Ποιες ήταν οι πρώτες σας αισθητικές συγκινήσεις και τι σας πρόσφεραν στην πολιτική σας πορεία, σε έναν κόσμο συχνά ξένο προς τέτοιου είδους αισθήματα; «Είναι σημαντικό να έχει κανείς έναν μυστικό κήπο. Δεν θεωρώ ότι τα πάντα πρέπει να λέγονται ή να μαθαίνονται. Στον δικό μου μυστικό κήπο, που όντως άρχισα να καλλιεργώ πολύ νωρίς και στον οποίο μου αρέσει να καταφεύγω για να ξεφεύγω από τα προβλήματα της δημόσιας ζωής, η τέχνη κατέχει ιδιαίτερη θέση. Η αγάπη μου για τις τέχνες, και κυρίως για τις ασιατικές και τις τέχνες των λεγόμενων πρώτων πολιτισμών, προέρχεται σίγουρα από το γεγονός ότι όταν ήμουν νέος επισκεπτόμουν συχνά το Μουσείο Γκιμέ στο Παρίσι. Δεν ξέρω, βέβαια, αν η αγάπη μου για την τέχνη με καθοδήγησε στις πολιτικές μου επιλογές. Το σίγουρο πάντως είναι ότι συνέβαλε στο να σχηματίσω την πεποίθηση ότι όλες οι κουλτούρες και όλοι οι πολιτισμοί είναι ισάξιοι».

Στην πρώτη σελίδα της αυτοβιογραφίας σας αναγράφεται η ακόλουθη φράση του Γκαίτε από τις «Συνομιλίες με τον Εκερμαν»: «Δεν αρκεί να κάνεις βήματα που θα σε οδηγήσουν κάποτε στον στόχο. Κάθε βήμα που μας ωθεί προς τα εμπρός πρέπει να είναι από μόνο του ένας στόχος». Γιατί επιλέξατε τη φράση αυτή; «Είναι μια φράση που είχα διαβάσει όταν ήμουν νέος και τη συγκράτησα. Η φράση αυτή με ενέπνευσε συχνά στην πορεία μου και στην ουσία εκφράζει απόλυτα τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζω την ανθρώπινη δράση». ●